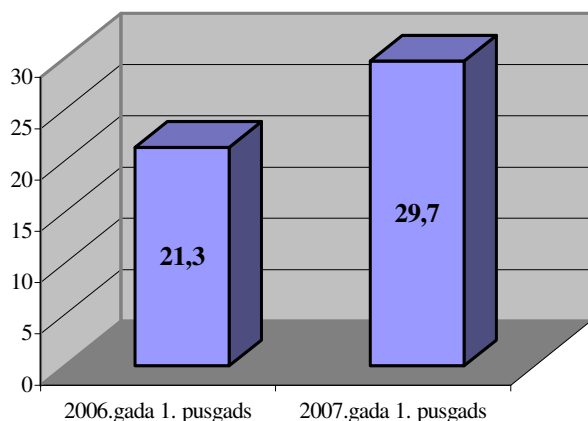

TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRĪTE 2007.gada 1.pusgadā

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi

2007.gadā par tabakas izstrādājumiem **plānots iekasēt** akcīzes nodokli **Ls 61,65 milj.** apmērā, kas ir par 7% vairāk kā 2006.gada faktiskie nodokļa ieņēmumi. Nodokļa ieņēmumu plāns tika paaugstināts, ņemot vērā kārtējo likumā noteikto akcīzes nodokļa likmes cigaretēm paaugstināšanu ar šī gada 1.janvāri un 1.jūliju.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi (milj. Ls) 1.attēls

2007.gada 1.pusgadā iekasētie **Ls 29,7 milj.** sastāda 48% no visa gada plāna, un ir par Ls 8,4 milj. jeb par 39% vairāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā iekasētais akcīzes nodoklis par tabakas izstrādājumiem.

Akcīzes nodokļa ieņēmumu kāpums saistāms gan ar pieprasījuma pieaugumu pēc tabakas izstrādājumiem, gan ar pastāvīgi pieaugošo akcīzes nodokļa likmi cigaretēm. Akcīzes nodokļa likmes palielinājuma plāna ieviešana Latvijā ir ar mērķi 2009.gadā

sasniegt ES noteikto minimālo likmi.

Izmaiņas akcīzes nodokļa likmēs par tabakas izstrādājumiem

Tabakas izstrādājumu veids	2006.gada 1.janvāris	2007.gada 1.janvāris	2007.gada 1.jūlijs	2008.gada 1.janvāris	2009.gada 1.janvāris
Cigaretēm (Ls par 1000 cigaretēm)	7,6+14,8%*	8,4+19,2%*	10+25%*	17,8+32,2%*	22,5+34,5%*
Cigāri un cigarillas (Ls par 1000 gab.)	11	11	11	11	11
Smēķējamai tabakai (Ls/1kg): Smalki sagrieztai tabakai cigarešu uztīšanai	21	23	23	23	23
Citai smēķējamai tabakai	14	14	14	14	14

* procenti no maksimālās mazumtirdzniecības cenas

Izvērtējot akcīzes nodokļa ieņēmumus pa **tabakas izstrādājumu veidiem** (skat. *1.pielikumu*), pieaugums salīdzinājumā ar 2006.gada attiecīgo periodu vērojams praktiski visiem tabakas izstrādājumu veidiem, izņemot smalki sagrieztai smēķējamai tabakai. Tomēr vislielāko akcīzes nodokļa ieņēmumu daļu sastāda ieņēmumi par cigaretēm – 99,3%, tāpēc jebkuras izmaiņas nodokļu likmēs vai cigarešu aprītes rādītājos viennozīmīgi būtiski ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus.

Tā kā akcīzes nodokļa likmes ir būtiski palielinājušās salīdzinājumā ar pērnā gadu, un brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisto cigarešu apjoms, tas ir apjoms, par ko tiek maksāts akcīzes nodoklis, turpina pieaugt (šī gada pirmajā pusē par 20% vairāk kā pērn tajā pat laika periodā), var prognozēt, ka šī gada akcīzes nodokļa ieņēmumi būs būtiski lielāki kā pērn un pat pārsniegs iepriekš plānotos par 2-3 miljoniem.

2. Tabakas izstrādājumu aprītē iesaistītie komersanti

2007.gada 1.pusgadā tiesības veikt komercdarbību ar tabakas izstrādājumiem Latvijā bija:

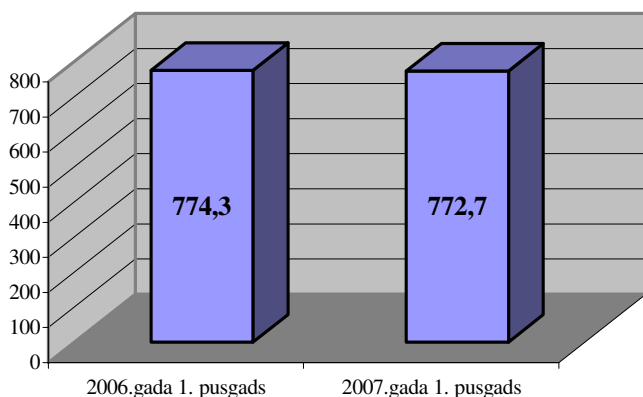
- 24 komersantiem, kuriem ir spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, kas ļauj tabakas izstrādājumus saņemt un glabāt, piemērojot atlikto akcīzes nodokļa maksāšanu, tai skaitā 2 komersantiem ir atļautas tādas darbības ar tabakas izstrādājumiem kā ražošana, apstrāde, pārstrāde un fasēšana;
- vienam komersantam, kuram ir spēkā esoša licence apstiprināta tirgotāja darbībai, kas ļauj saņemt tabakas izstrādājumus atliktajā nodokļu režīmā no dalībvalsts un pēc akcīzes nodokļa nomaksāšanas, nodarboties ar akcīzes preču vairumtirdzniecību;
- 46 komersantiem, kuriem ir spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai;
- 4194 komersantiem (8560 darbības vietas), kuriem ir licences tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībai (pērn 4223 licences ar 10188 darbības vietām).

3. Tabakas izstrādājumu ražošana

Latvijā šobrīd ir divi akcīzes preču noliktavu turētāji, kuriem ir atļauts veikt tabakas izstrādājumu ražošanu. Līdz šim valstī tiek ražotas tikai cigaretes.

Saražotais apjoms (milj. gab.)

2.attēls

2007.gada 1.pusgadā Latvijā kopumā **saražoti 772,7 milj. cigarešu**, kas ir pērnā gada attiecīgā perioda līmenī.

Ražotāju tirdzniecības politika saistīta ar valstī realizēto nodokļu likmes paaugstināšanas plānu, tādējādi pirms nodokļa likmes palielināšanas periodā brīvā apgrozījumā, samaksājot iespējami zemāko nodokļa likmi, cigaretes tiek izlaistas Latvijas tirgū vairāku

mēnešu patēriņam.

2007.gada 1.pusgadā mazumtirdzniecībā lielākoties tika realizētas cigaretes, kuras atrodas uzkrājumos tirdzniecības vietās no pērnā gada nogales, par ko liecina fakts, ka **Latvijā šajā gadā no ražotnēm tika novirzīti tikai ¼ daļa** (190,7 milj. cigarešu) **no saražotā cigarešu apjoma**. Pie tam, 60% no tiem (jeb 114 milj. cigarešu) tieši jūnija mēnesī, kam par iemeslu ir iepriekšminētais akcīzes nodokļa likmes palielinājums 1.jūlijā un gada sākumā izveidoto cigarešu uzkrājumu izsīkums.

Vienlaikus jāatzīmē, ka pēdējo gadu laikā Latvijā ražoto cigarešu patēriņš kopējā tirgus apjomā patstāvīgi samazinās.

Lai arī Latvijas cigarešu ražotāji un izplatītāji pielāgojas nodokļu politikas izvirzītajam nodokļa likmes paaugstināšanas plānam, tomēr ražotājiem ir jārēķinās arī ar ārvalstu tirgu pieprasījumu, kas nav tik svārstīgs kā iekšzemes tirgus.

2007.gada 1.pusgadā no Latvijas tika izvesti **563,4 milj.** saražoto cigarešu, kas sastāda 73% no visa šajā periodā saražoto cigarešu apjoma. Izvesto cigarešu apjoms salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgā perioda rādītāju ir samazinājies par 15%.

Visvairāk cigarešu izvests uz Dāniju – 40% no visa apjoma, tai seko Izraēla un Igaunija ar attiecīgi 19% un 15%. Populārākā izvesto cigarešu marka ir „*Corner*” ar gandrīz pusi no visa Latvijas izvesto cigarešu apjoma.

4. Tabakas izstrādājumu ievēšana un imports

2007.gada 1.pusgadā beigās Latvijā 24 komersantiem bija spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavu turētāju darbībai un vienam komersantam licence apstiprināta tirgotāja darbībai. Šajā periodā ievestos/importētos tabakas izstrādājumus brīvā apgrozījumā patēriņam izlaida 18 komersanti.

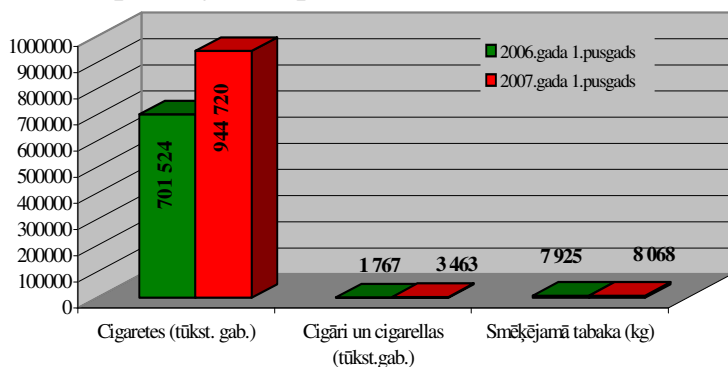
Informācija par komersantiem, kuri veic komercdarbību muitas zonā, apgādājot kuģus, lidmašīnas, kā arī veic darbību kā beznodokļu veikali, kopējos apjomos netiek iekļauta, jo to darbība neietekmē iekšzemes tirgus situāciju.

2007.gada 1.pusgadā akcīzes preču noliktavās Latvijā ievesti **2596 milj.** cigarešu, **3606 tūkst.** cigāru un cigarillu, kā arī **6261 kg** smēķējamās tabakas. Cigaretēs lielākoties tiek ievestas no Lietuvas, Polijas, Vācijas un Dānijas, 70% cigāru un cigarillu tiek ievesti no Nīderlandes, savukārt smēķējamā tabaka Latvijā lielākoties tiek ievesta no Ēģiptes, Vācijas un Dānijas.

No akcīzes preču noliktavām uz citām valstīm šī gada 1.pusgadā tika izvesti 1553,6 milj. cigarešu, savukārt brīvam apgrozījumam patēriņam Latvijā izlaisti 944,7 milj. ievesto/importēto cigarešu, 3463 tūkst. cigāru un cigarillu, kā arī 8068 kg smēķējamās tabakas.

Ievestā/importētā produkcija, kas laista brīvā apgrozījumā (patēriņam)

3.attēls

Brīvam apgrozījumam izlaisto cigarešu apjoms **2007.gada 1.pusgadā** par 34% pārsniedz pērnā gada attiecīgā perioda rādītāju, jo komersanti, pirms kārtējā akcīzes nodokļa likmju palielinājuma cigaretēm šā gada 1.jūlijā, veidoja cigarešu uzkrājumus mazumtirdzniecības vietās, jo normatīvajos aktos noteiktā krājumu inventarizācijas un attiecīgā akcīzes nodokļa likmju starpības samaksas kārtība netika piemērota tabakas izstrādājumu mazumtirgotājiem. Tomēr šis rādītājs nav pieaudzis tādos apjomos, kā pērnā gada decembra mēnesī, kad vairumtirgotājiem un apstiprinātajiem tirgotājiem nebija jāveic šī inventarizācija. Šādas izmaiņas likumā tika pieņemtas ar mērķi izlīdzināt cigarešu realizācijas apjomu svārstības pirms un pēc nodokļa likmju paaugstināšanas.

Ievesto/importēto cigāru un cigarillu apjomi, kas laisti brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā, 2007.gada 1.pusgadā salīdzinājumā ar 2006.gada attiecīgo periodu ir palielinājušies 2 reizes, bet smēķējamās tabakas apjomi atrodas pērnā gada līmenī.

5. Kopējā tabakas izstrādājumu realizācija Latvijā

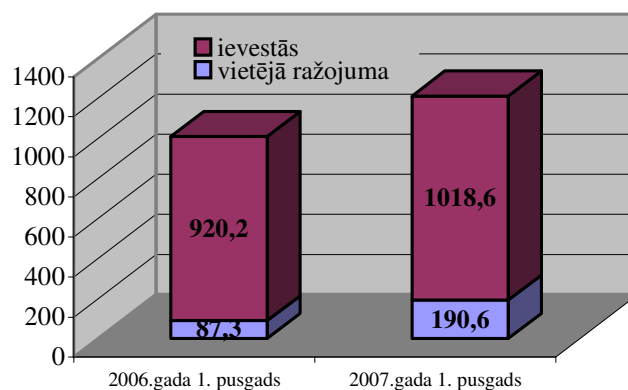
Par kopējo tabakas izstrādājumu realizāciju valstī šajā pārskatā tiek uzskatīta tabakas izstrādājumu ražotāju un ievestās no ES dalībvalstīm un importētās no trešajām valstīm produkcijas novirzīšana izplatīšanai patēriņam Latvijā.

4.attēls

Kopējā cigarešu realizācija (milj. gab.) Latvijā

2007.gada 1.pusgadā kopumā Latvijā realizēti jeb izlaisti brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā **1209,3 milj. cigarešu**, kas ir par 20% vairāk kā 2006.gada attiecīgajā periodā. Pie kam Latvijā ražoto cigarešu īpatsvars satāda tikai 16% no visa apjoma.

Vienlaikus **2007.gada 1.pusgadā** Latvijā realizēti **3519 tūkst.gab.** cigāru un cigarillu, kā arī **8561 kg** smēķējamās tabakas.

Jāatzīmē, ka kopumā brīvā apgrozījumā izlaisto cigarešu apjomi neatspoguļo reālo tabakas izstrādājumu patēriņu Latvijā, jo pēdējos gados cigarešu aprīte Latvijas tirgū tiek veidota, ņemot vērā valstī realizēto akcīzes nodokļa politiku, kad katru gadu līdz 2009.gadam pakāpeniski tiek palielināts cigaretēm piemērojamais akcīzes nodoklis.

Parasti visprecīzāk tirgus attīstības tendences raksturo tabakas izstrādājumu patēriņš valstī, tas ir daudzums, kas **novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā – 2007.gada 1.pusgadā** mazumtirdzniecībai novirzīti 3067 milj. cigarešu, kas ir **par 29% vairāk** kā 2006.gada attiecīgajā periodā. Šis kāpums ir noticis sakarā ar iepriekšminētajām izmaiņām likumā „Par akcīzes nodokli”.

Patreiz nodokļu likmju palielinājuma gadījumā, vairumtirgotājiem un apstiprinātajiem tirgotājiem ir jāveic tabakas izstrādājumu krājumu inventarizācija un jāveic akcīzes nodokļa likmju starpības samaksa, bet šis nosacījums netiek attiecināts uz komersantiem, kuri iesaistīti tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībā, tādējādi jūnijā mēnesī mazumtirdzniecībā novirzīto cigarešu daudzums sastāda 31% no visa šī gada apjoma, tādēļ uz doto brīdi arī šis rādītājs neatspoguļo reālo tirgus situāciju valstī.

Patērētāju vidū populārākās ir „Marlboro”, „L&M” un „Main” markas cigaretes. Pārējo cigarešu realizācijas apjomus, kā arī lielākos tabakas izstrādājumu ražotājus un importētājus skatīt *3.pielikumā*.